

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Religionistika

Mgr. Silvie Gregořicová

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34. 0418

Číslo klíčové aktivity: III/2

Název klíčové aktivity: Inovace a zkvalitnění výuky
prostřednictvím ICT

Číslo materiálu: VY_32_INOVACE_41-51

Vzdělávací oblast:	Světová náboženství, religionistika
Tematická oblast:	Religionistika jako vědní disciplína; Národní a světové nábožensko- filosofické systémy; Vývoj křesťanství
Předmět:	Společenský základ
Výstižný popis způsobu využití, případně metodické pokyny:	Soubor je tvořen 11 pracovními listy. Každý student obdrží jeden pracovní list (v elektronické podobě), se kterým individuálně pracuje. Při práci potřebuje student přístup na internet. Některé úkoly jsou určeny k práci ve skupinách. Po individuální práci následuje kontrola, diskuze, popřípadě oprava odpovědí. Vypracování všech úkolů jednoho pracovního listu, kontrola a diskuze zabere minimálně 30 minut.
Klíčová slova:	Religionistika, křesťanství, Bible, Ježíš, judaismus, islám, konfucianismus, hinduismus, buddhismus, šintoismus, taoismus
Druh učebního materiálu:	Pracovní listy

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Silvie Gregořicová.

Obsah

1. Religionistika: statistika (VY_32_INOVACE_41)	4
1. Religionistika: statistika (odpovědi)	7
2. Religionistika: symboly (VY_32_INOVACE_42)	8
2. Religionistika: symboly (odpovědi)	10
3. Religionistika: Bible (VY_32_INOVACE_43).....	13
3. Religionistika: Bible (odpovědi)	15
4. Religionistika: Ježíš (VY_32_INOVACE_44)	17
4. Religionistika: Ježíš (odpovědi)	19
5. Religionistika: islám, judaismus (VY_32_INOVACE_45)	23
5. Religionistika: judaismus, islám (odpovědi)	25
6. Religionistika: hinduismus (VY_32_INOVACE_46).....	27
6. Religionistika: hinduismus (odpovědi).....	30
7. Religionistika: buddhismus (VY_32_INOVACE_47).....	31
7. Religionistika: buddhismus (odpovědi).....	33
8. Religionistika: šintoismus (VY_32_INOVACE_48)	35
8. Religionistika: šintoismus (odpovědi).....	37
9. Religionistika: konfucionismus, taoismus (VY_32_INOVACE_49)	38
9. Religionistika: konfucionismus, taoismus (odpovědi)	40
10. Religionistika: opakování (pojmy) (VY_32_INOVACE_50).....	42
10. Religionistika: opakování – pojmy (odpovědi)	44
11. Religionistika: opakování (křížovka) (VY_32_INOVACE_51).....	47
11. Religionistika: opakování – křížovka (odpovědi)	49
12. Zdroje textů, obrázků	51

1. Religionistika: statistika (VY_32_INOVACE_41)

I. Odhadněte, kolik procent obyvatel se označuje za věřící, kolik za nevěřící a kolik za ateisty (v procentech).

věřící .....%

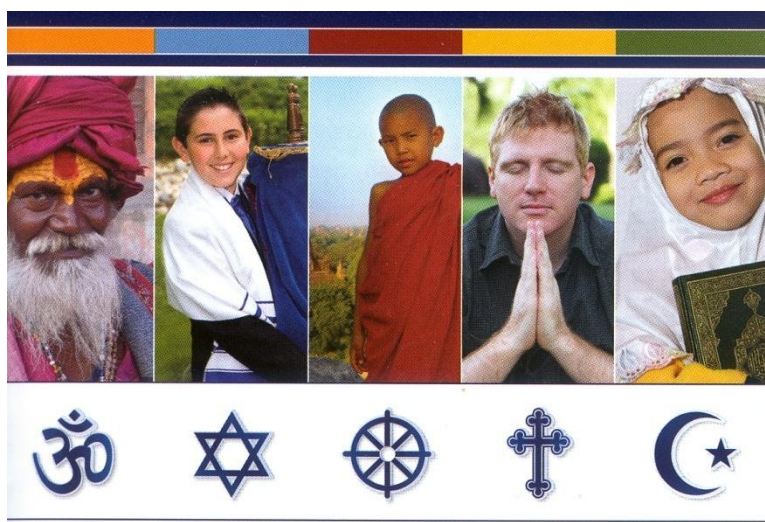
nevěřící .....%

ateisti .....%

II. Seřad'te uvedené vyznavače náboženství od nejpočetnějších po nejméně početné.

muslimové, sikhové, křesťané, židé, buddhisté, nová náboženská hnutí, hinduisté, tradiční čínské náboženství, tradiční lokální náboženství

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....

III. Vyhledejte správné odpovědi na internetu.

IV. přečtěte si výsledky výzkumu ČSÚ vztahující se k obyvatelstvu ČR a jejich vztahu k náboženství.

Z celkového počtu 3,3 milionu občanů, hlásících se k církvi či k víře vyjádřil největší počet osob svůj vztah k Církvi římskokatolické. 2 741 tisíc těchto věřících představuje o něco více než jednu čtvrtinu všech obyvatel (26,8 %) a na celkovém počtu věřících se podílí čtyřmi pětinami (83,4 %). Tento více než čtyř pětinový podíl věřících Církve římskokatolické na celkovém počtu věřících se bez ohledu na vývoj jejich absolutního počtu, podle výsledků všech sčítání od roku 1918, udržoval prakticky po celé toto období. Ke změnám relací docházelo tedy především u kategorie osob bez vyznání a pak u jiných církví. Nejnižšího podílu z věřících (81,3 %) dosáhly osoby římskokatolického vyznání v roce 1950, kdy naopak počet osob hlásících se především k Československé církvi husitské překročil hranici jedné desetiny (11,3 %) všech věřících. Vliv na tuto skutečnost měla kromě změny skladby obyvatel dané odsunem z velké části římskokatolických Němců také atmosféra této doby, kdy se především Církev římskokatolická stávala postupně stále méně přijatelnější pro tehdejší vedení společnosti.

Téměř devadesát procent všech věřících (88,9 %) se hlásilo k Církvi římskokatolické v roce 1991, kdy přetrvával pohled na tuto komunitu jako na jednu z odpůrců předlistopadového režimu. V průběhu následujícího desetiletí pak její podíl na úhrnu o pět procentních bodů poklesl. Dominantní postavení této církve u nás má své historické souvislosti a je spojeno, rovněž dlouhodobě, se značnou konfesní roztržetostí zbývajících věřících.

Tab. 1 Skladba obyvatelstva podle náboženského vyznání v roce 1950 a v letech 1991 a 2001

Ukazatel	1950		1991		2001		Index 2001/1991
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%	
Věřící celkem	8 353 282	93,9	4 523 734	43,9	3 288 088	32,2	72,7
z toho:							
Církev československá husitská	946 497	10,8	178 036	1,7	99 103	1	55,7
Církev římskokatolická	6 792 651	76,4	4 021 385	39	2 740 780	26,8	68,2
Českokobratrská církev evangelická	401 729	4,5	203 996	2	117 212	1,2	57,5
Ostatní	212 405	2,4	120 317	1,2	330 993	3,2	275,1
z toho:							
Nábož. Spol. Svědkové Jehovovi	x	x	14 575	0,1	23 162	0,2	158,9
Pravoslavná církev v českých z.	50 063	0,6	19 354	0,2	22 968	0,2	118,7
Slezská evangelická církev a. v.	57 807	0,6	33 130	0,3	14 020	0,1	42,3
Osoby bez vyznání	519 962	5,8	4 112 864	39,9	6 039 991	59	146,9
Nezjištěno	22 889	0,3	1 665 617	16,2	901 981	8,8	54,2
Obyvatelstvo celkem	8 896 133	100	10 302 215	100	10 230 060	100	99,3

Podíly dvou dalších v republice nejvýznamnějších církví - evangelické a československé jsou řádově odlišné a po roce 1989 se pohybují pod úrovní pěti procent všech věřících osob. V roce 2001 se hlásilo k oběma kolem sta tisíc obyvatel představujících přibližně jedno procento z celkového úhrnu. Věřících Českobratrské církve evangelické bylo 117 tisíc (3,7 % z počtu věřících) a osob hlásících se k Církvi československé husitské 99 103 (3,0 %). Zatímco do roku 1950 počet jejich věřících jak absolutně tak také relativně vzrůstal, v roce 1991 u obou došlo k výraznému poklesu. Další úbytek věřících obou církví zaznamenalo sčítání v roce 2001, přičemž z dlouhodobého pohledu byl výraznější především u Církve československé husitské.

Viceméně opačně tomu bylo v minulém desetiletí u většiny ostatních církví a náboženských společností. Ke všem dalším, mimo tři výše uvedených, se v roce 1991 přihlásilo v úhrnu 120 tisíc věřících, kteří se o deset let později zvýšili na celkem 330 tisíc osob. Tento přírůstek představuje index 275,1 %. Z většího počtu církví a společností tohoto souboru lze připomenout především náboženské komunity překračující svým počtem věřících hranici deset tisíc. Jsou to jednak dvě evangelické církve - Evangelická církev augsburského vyznání v ČR a Slezská církev evangelická augsburského vyznání, které nalezneme zejména v severovýchodní části Moravskoslezského kraje. Dále to je Pravoslavná církev v českých zemích, která působí, při mírně vyšší koncentraci věřících v Praze a v Ústeckém kraji, po celé republice. Těsně pod uvedenou hranicí, s více než devíti tisíci věřícími jsou Církev bratrská a Církev adventistů sedmého dne.

Z u nás neetablovaných, často nekřesťanských církví a společností, překračuje uvedený počet především Náboženská společnost Svědkové Jehovovi. K té se přihlásilo při tomto sčítání 23 tisíc osob, což ji řadí na čtvrté místo co do četnosti v pořadí církví. Tento počet současně rovněž ukazuje na jeden z nejvyšších přírůstků, neboť to je o téměř tři pětiny více než kolik bylo těchto věřících sečteno v roce 1991. Příznivci této společnosti jsou přitom poměrně stejnoměrně, s ohledem na počet obyvatel, rozděleni podle jednotlivých krajů. Ze světových náboženství je početně nejvíce zastoupen buddhismus s téměř 7 000 věřícími a také islám, ke kterému se hlásí 3 700 osob.

Pro úplnost našeho hodnocení, zvláště při srovnávání s minulými údaji např. z období první republiky, je nutné rovněž připomenout kategorii osob, které údaj týkající se náboženství a víry nevyplnily. Až do roku 1950 byly počty těchto osob velice nízké. V roce 1921 a 1930 se počet osob s nezjištěným údajem o náboženském vyznání pohyboval kolem 1 500 a představoval asi jednu setinu procenta všech obyvatel. V roce 1950 byl jejich počet vyšší, ale necelých 23 tisíc tvořilo stále jen tři desetiny procenta. Počty osob se v této kategorii výrazně zvýšily při sčítáních v roce 1991 a 2001, kdy občan mohl ve smyslu příslušné právní úpravy zodpovědět otázku po náboženské víře podle svého rozhodnutí. To pak znamenalo i na tuto otázku neodpovědět a údaj tedy nevyplnit. Pohnutky, které dotyčné osoby k tomuto kroku vedly mohly být samozřejmě různé a je skutečností, že mezi nimi mohly být i osoby věřící. I tuto skutečnost je potřebné při pohledu na uváděné počty věřících brát v úvahu.

Zveřejněno dne: 6.8. 2003

Data jsou platná ke dni zveřejnění publikace.

V. Jaký je váš vztah k náboženství? Jste věřící, ateista? K jaké se hlásíte církvi?

1. Religionistika: statistika (odpovědi)

I. věřící 80,9 %;   nevěřící 15,3 %;   ateisté 3,8 %

II.

1. křesťané (33,7 %)
2. muslimové (19,4 %)
3. hinduisté (13,7 %)
4. buddhisté (5,6 %)
5. tradiční čínské náboženství (3,8 %)
6. nová náboženská hnutí (1,8 %)
7. tradiční lokální náboženství (1,8 %)
8. sikhové (0,3 %)
9. židé (0,2 %)

This image shows a full page of a notebook or worksheet template. It consists of approximately 28 evenly spaced horizontal dotted lines across the entire width of the page, providing a guide for handwriting practice. The background is plain white, and there are no margins, text, or other markings present.

II. Poznáte, jakému náboženství patří uvedené symboly? Své odpovědi zapište pod obrázky.

[2]

[3]

[4]

[5]

[6]

[7]

[8]

[9]

[10]

[11]

III. Svůj odhad symbolů si ověřte na internetu.

IV. Co který symbol představuje, prezentuje?

2. Religionistika: symboly (odpovědi)

I.

1. v širokém smyslu je symbol znak, obraz nahlížený z hlediska své organičnosti a nevyčerpatelnosti. Předmětný obraz a hlubinný smysl vystupují jako dva póly jednoho a téhož symbolu. Na rozdíl od [alegorie](#) smysl symbolu nelze definovat prostým úsilím rozumu, není vystihnutelný nějakou racionální formulí, je tím obsažnější, čím je mnohoznačnější. Struktura symbolu je mnohvrstevná a počítá s aktivní spoluprací vnímatele. Smysl symbolu nelze nikdy plně vyjasnit, jednoznačně logicky uchopit a racionálně formulovat, je ho možno pouze naznačit, a to ve vazbě na jiné symboly, což může vést k většímu racionálnímu projasnění. Smysl symbolu reálně existuje pouze uvnitř lidského společenství, vně společenství existuje jen prázdná forma symbolu. Smysl symbolu nelze uchopit ani subjektivistickým "vcítěním se" do symbolu, ani na základě povrchního racionalismu. Počínaje Platónem a novoplatonismem je svět pojímán jako symbol skryté, neurčité jsoucnosti – boha. Renesance se obrátila k symbolu v jeho mnohoznačnosti. Romantismus proti sobě postavil klasicistickou alegorii a svět mýtu jako organické totožnosti ideje a obrazu (F. W. J. Schelling). Podle A. W. Schlegela je básnická tvorba "věčným symbolizováním". J. W. Goethe považoval všechny formy přírody a lidské společnosti za promlouvající symbolu věčného života. G. W. F. Hegel zdůraznil proti romantismu racionálnější, znakovou strukturu symbolu, založenou na "konvenci". Ve 20. století novokantovec E. Cassirer vystoupil s širokým pojetím symbolu: člověk je "divoucí symbolické"; jazyk, mýtus, umění, náboženství, věda – to vše jsou symbolické formy, prostřednictvím nichž člověk uspořádává obklopující jej chaos. C. G. Jung vykládal symbol jako výraz archetypických figur nevědomí.

zdroj: http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=93379&s_lang=2&title=symbol

2. význam: znak, značka, znamení

předmět nesoucí hlubší (skrytý) význam

zdroj: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/symbol>

HINDUISMUS

TAOISMUS

ŠINTOISMUS

JUDAISMUS

SIKHISMUS

ISLÁM

KŘEŠŤANSTVÍ

KONFUCIANISMUS

BUDDHISMUS

ZOROASTRISMUS

IV. Co který symbol představuje, prezentuje?

Hinduismus – slabika óm, napsaná sanskrtem, mantra

Taoismus – znak jing a jang

Šintoismus – torii, vstupní brána

Judaismus – Davidova hvězda, rovnováha, souhvězdí, pod kterým se čeká na Mesiáše, symbol rovnováhy

Sikhismus – meč – symbol povinnosti chránit bezbranné

Islám – hvězda a půlměsíc, vysvětlení není jasné, snad ještě z předislámské Arábie – znak slunečního božstva

Křesťanství – kříž – ukřižování Ježíše Krista

Konfucionismus – písmeno K – Konfucius (zakladatel)

Buddhismus – kolo života (bhavačakra)

Zoroastrismus – symbol Faravahar, lidská duše před narozením a po smrti

3. Religionistika: Bible (VY_32_INOVACE_43)

I. Vyhledejte: a) co znamená slovo Bible; b) z jakých částí se Bible skládá; c) jakým jazykem byla napsána.

II. Přečtěte si následující výroky a odpovězte, zda jsou podle Vás pravdivé nebo nepravdivé.

1. Eva svedla Adama jablkem

PRAVDA   NEPRAVDA

3. David zabil Goliáše

PRAVDA   NEPRAVDA

2. Eden označuje Ráj

PRAVDA   NEPRAVDA

4. Šesté přikázání Desatera zní: Nezabiješ.

PRAVDA   NEPRAVDA

III. Kdo je na obrázcích? Jak to souvisí s Bibli?

[12]

[13]

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

3. Religionistika: Bible (odpovědi)

I. a) z řeckého slova biblos – svitek; b) Starý (nejdůležitější je Pentateuch – 5 knih Mojžíšových) a Nový zákon (nejznámější jsou evangelia); c) SZ hebrejsky, aramejsky; NZ řecky

II.

1. NEPRAVDA – Bible o jablku nemluví. Je zde uvedeno, že se jedná o plod ze stromu poznání. Jablko se objevovalo až v pozdějších překladech Bible. Zřejmě došlo k omylu, protože latinské slovo malum znamená zlo, ale také jablko. V původní hebrejské verzi však jablko nenajdeme.

2. NEPRAVDA – Eden je sumerský výraz označující step nebo pustinu. Ráj je v Bibli označován jako zahrada v Edenu, což znamená zahrada v pustině.

3. NEPRAVDA – Existují dva texty v Bibli, v nichž se mluví o zabítí Goliáše. Ve starším se mluví o Elchanánovi, který ubil Goliáše Gatského. Mladší text pak označuje za porazitele Goliáše Davida. To znamená, že příběh Elchanána byl později na proslulého Davida přenesen.

4. NEPRAVDA – Opět zde došlo k překladatelské chybě. Příkázání zní: Nevinného a spravedlivého nezabiješ. Zakázaná je tedy vražda, ne trest smrti. Ten byl tehdy hojně používán, což potvrzuje i Bible. Matoucí je i překlad oko za oko, zub za zub. Není to myšleno jako odplata, ale kompenzace.

II.

Na prvním obrázku je Mojžíš, kterému Bůh seslal na hoře Sinaj desatero božích přikázání. Najdeme ve Starém zákoně.

Na druhém obrázku je také výjev ze Starého zákona. Zobrazení jsou zde Adam a Eva, první muž a žena. Nacházejí se v ráji. Eva

III.

Tak byla dokončena nebesa i země se všemi svými zástupy.

²*Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo.*

³*A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo.*

⁴*Toto je rodopis nebe a země, jak byly stvořeny. V den, kdy Hospodin Bůh učinil zemi a nebe,*

⁵*nebylo na zemi ještě žádné polní křovisko ani nevzcházela žádná polní bylina, neboť Hospodin Bůh nezavlažoval zemi deštěm, a nebylo člověka, který by zemi obdělával.*

⁶*Jen záplava vystupovala ze země a napájela celý zemský povrch.*

⁷*I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem.*

⁸*A Hospodin Bůh vysadil zahradu v Edenu na východě a postavil tam člověka, kterého vytvořil.*

⁹*Hospodin Bůh dal vyrůst ze země všemu stromovi žádoucím na pohled, s plody dobrými k jídlu, uprostřed zahrady pak stromu života a stromu poznání dobrého a zlého.*

¹⁰*Z Edenu vychází řeka, aby napájela zahradu. Odtud dál se rozděluje ve čtyři hlavní toky.*

¹¹*Jméno prvního je Pišon; ten obtéká celou zemi Chavílu, v níž je zlato,*

¹²*a zlato té země je skvělé; je tam také vonná pryskyřice a kámen karneol.*

¹³*Jméno druhé řeky je Gíchón; ta obtéká celou zemi Kúš.*

¹⁴*Jméno třetí řeky je Chidekel; ta teče východně od Asýrie. Čtvrtá řeka je Eufrat.*

¹⁵*Hospodin Bůh postavil člověka do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil.*

¹⁶*A Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu zahrady smíš jíst.*

¹⁷*Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.“*

¹⁸*I řekl Hospodin Bůh: „Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.“*

¹⁹*Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Každý živý tvor se měl jmenovat podle toho, jak jej nazve.*

²⁰*Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Ale pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná.*

²¹*I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem.*

²²*A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu.*

²³*Člověk zvolal: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest.“*

²⁴*Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.*

²⁵*Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se.*

4. Religionistika: Ježíš (VY_32_INOVACE_44)

I. Kdo byl Ježíš? Kdo byli jeho rodiče? Jaké bylo jeho povolání?

II. Přečtěte si následující výroky a odpovězte, zda jsou podle Vás pravdivé nebo nepravdivé.

1. Zakladatel křesťanství se jmenoval Ježíš Kristus

PRAVDA   NEPRAVDA

2. Ježíš se narodil v roce nula

PRAVDA   NEPRAVDA

3. Ježíš se narodil v Betlémě

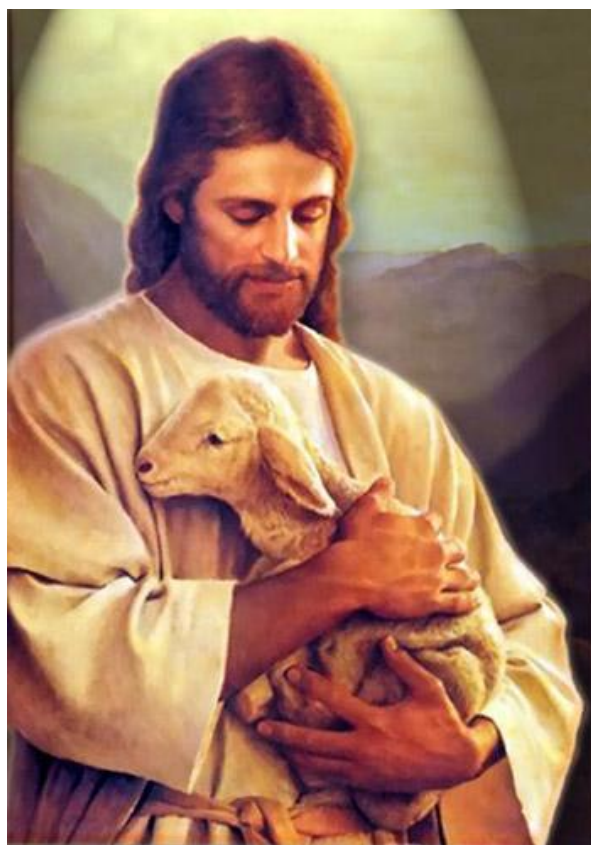
PRAVDA   NEPRAVDA

4. Ježíš musel nést svůj kříž na Golgotu

PRAVDA   NEPRAVDA

5. Ježíš zachránil cizoložnici před ukamenováním

PRAVDA   NEPRAVDA

[14]

III. Na internetové stránce www.biblenet.cz vyhledejte evangelia svatého Jana, Matouše, Marka a Lukáše. Srovnejte, jakými událostmi evangelia začínají.

.....

.....

.....

[illegible]

4. Religionistika: Ježíš (odpovědi)

I. Byl to mesiáš, spasitel, vykupitel lidí, prorok.

Jeho matkou byla sv. Marie a otcem Josef. Ovšem byl to syn boží, jeho otcem byl tedy Bůh, Hospodin. Josef byl jen jeho pozemský otec. Marie počala Ježíše z ducha svatého. Jedno z dogmat křesťanství.

Byl tesařem jako jeho otec Josef.

II.

1. NEPRAVDA – Jmenoval se Ješua nebo Jošua, odtud je odvozena řecká a latinská podoba Iesus, česky Ježíš. Titul Kristus mu přidělili jeho stoupenci až po jeho smrti.

2. NEPRAVDA – Rok 0 neexistuje. V římském způsobu počítání se 0 neužívala. V 6. století vypočítal mnich Dionysius Exiguus, že se Ježíš narodil roku 753. Tento rok pak označil jako 1 A. D. (Anno Domini), tedy první rok Páně. Až v novověku se začala používat datace opačným směrem, tedy před Kristem, a A. D. začalo být označováno jako našeho letopočtu. Rok 0 však nebyl zaveden ani tehdy, po roce 1 př. n. l. následuje rok 1 n. l.

3. NEPRAVDA – Podle současných církevních historiků přišel Ježíš na svět v domě svých rodičů. Vyprávění o Betlémě vznikla později, zřejmě proto, že Betlém byl podle židovských proroctví označen jako místo narození Mesiáše.

4. NEPRAVDA – Odsouzenci nenosili celý kříž, ale jen příčné břevno, k němuž již byli připoutáni.

5. NEPRAVDA – Z tohoto příběhu je nejznámější věta – Kdo z vás je bez hříchu, první hod' na ni kamenem. V nejstarších opisech se však příběh nevyskytuje, takže musel být do evangelia sv. Jana vložen později. Nemá však ani historicky možný. Za dob Ježíše vládli v Izraeli Římané, kteří měli v rukou také soudní moc. Farizeové a zákoníci tedy neměli vůbec žádné právo ženu trestat.

III.

Evangelium sv. Jana

Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh.

²*To bylo na počátku u Boha.*

³*Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest.*

⁴*V něm byl život a život byl světlo lidí.*

⁵*To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila.*

⁶*Od Boha byl poslán člověk, jménem Jan.*

⁷*Ten přišel proto, aby vydal svědectví o tom světle, aby všichni uvěřili skrze něho.*

⁸*Jan sám nebyl tím světlem, ale přišel, aby o tom světle vydal svědectví.*

⁹*Bylo tu pravé světlo, které osvětluje každého člověka; to přicházelo do světa.*

¹⁰*Na světě byl, svět skrze něj povstal, ale svět ho nepoznal.*

¹¹*Přišel do svého vlastního, ale jeho vlastní ho nepřijali.*

¹²*Těm pak, kteří ho přijali a věří v jeho jméno, dal moc stát se Božími dětmi.*

¹³*Ti se nenarodili, jen jako se rodí lidé, jako děti pozemských otců, nýbrž narodili se z Boha.*

¹⁴*A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy.*

¹⁵*Jan o něm vydával svědectví a volal: „To je ten, o němž jsem řekl: Přichází za mnou, ale je větší, protože tu byl dříve než já.“*

¹⁶*Z jeho plnosti jsme byli obdarováni my všichni milostí za milostí.*

¹⁷*Neboť Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista.*

¹⁸*Boha nikdy nikdo neviděl; jednorozený Syn, který je v náručí Otcově, nám o něm řekl.*

¹⁹*Toto je svědectví Janovo, když k němu Židé z Jeruzaléma poslali kněze a levity, aby se ho otázali: „Kdo jsi?“*

²⁰*Nic nepopřel a otevřeně vyznal: „Já nejsem Mesiáš.“*

²¹*Znovu se ho zeptali: „Jak to tedy je? Jsi Eliáš?“ Řekl: „Nejsem.“ „Jsi ten Prorok?“ Odpověděl: „Ne.“*

²²*Řekli mu tedy: „Kdo jsi? Ať můžeme přinést odpověď těm, kdo nás poslali. Za koho se sám pokládáš?“*

²³*Řekl: „Jsem hlas volajícího na poušti: Urovnejte cestu Páně – jak řekl prorok Izaiáš.“*

²⁴*Ti vyslaní byli z řad farizeů.*

²⁵*Otázali se ho: „Proč tedy křtíš, když nejsi ani Mesiáš ani Eliáš ani ten Prorok?“*

²⁶*Jan jim odpověděl: „Já křtím vodou. Uprostřed vás stojím, koho vy neznáte –*

²⁷*ten, který přichází za mnou; jemu nejsem hoden ani rozvázat řemínek u jeho obuvi.“*

²⁸*To se stalo v Betanii, na druhém břehu Jordánu, kde Jan křtil.*

²⁹*Druhého dne spatřil Jan Ježíše, jak jde k němu, a řekl: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa.*

³⁰*To je ten, o němž jsem řekl: Za mnou přichází někdo větší, neboť byl dříve než já.*

³¹*Já jsem nevěděl, kdo to je, ale přišel jsem křtít vodou proto, aby ho poznal Izrael.“*

Evangelium sv. Matouše

Listina rodu Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abrahamova.

²*Abraham měl syna Izáka, Izák Jáкова, Jákob Judu a jeho bratry,*

³*Juda Farese a Záru z Támary, Fares měl syna Chesróma, Chesróm Arama.*

⁴*Aram měl syna Amínadaba, Amínadab Naasona, Naason Salmóna,*

⁵*Salmón měl syna Bóaza z Rachaby, Bóaz Obéda z Rúť, Obéd Isaje*

⁶*a Isaj Davida krále. David měl syna Šalomouna z ženy Uriášovy,*

⁷*Šalomoun Roboáma, Roboám Abiu, Abia Asafa,*

⁸*Asaf Jóšafata, Jóšafat Jórama, Jóram Uziáše.*

Evangelium sv. Marka

Počátek evangelia Ježíše Krista, Syna Božího.

²*Je psáno u proroka Izaiáše: „Hle, já posílám posla před tvou tváří, aby ti připravil cestu.*

³*Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky!“*

⁴*To se stalo, když Jan Křtitel vystoupil na poušti a kázal: „Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů.“*

⁵*Celá judská krajina i všichni z Jeruzaléma vycházeli k němu, vyznávali své hříchy a dávali se od něho křtít v řece Jordánu.*

⁶*Jan byl oděn velbloudí srstí, měl kožený pás kolem boků a jedl kobylinky a med divokých včel.*

⁷*A kázal: „Za mnou přichází někdo silnější, než jsem já; nejsem hoden, abych se sklonil a rozvázal řemínek jeho obuvi.*

⁸*Já jsem vás křtil vodou, on vás bude křtít Duchem svatým.“*

⁹*V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a byl v Jordánu od Jana pokřtěn.*

¹⁰*Vtom, jak vystupoval z vody, uviděl nebesa rozevřená a Ducha, který jako holubice sestupuje na něj.*

¹¹*A z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.“*

¹²*A hned ho Duch vyvedl na poušť.*

¹³*Byl na poušti čtyřicet dní a satan ho pokoušel; byl mezi dravou zvěří a andělé ho obsluhovali.*

¹⁴*Když byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a kázal Boží evangelium:*

¹⁵*„Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu.“*

¹⁶*Když šel podél Galilejského moře, uviděl Šimona a jeho bratra Ondřeje, jak vrhají síť do moře; byli totiž rybáři.*

¹⁷*Ježíš jim řekl: „Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí.“*

Evangelium sv. Lukáše

I když se již mnozí pokusili sepsat vypravování o událostech, které se mezi námi naplnily,

²*jak nám je předali ti, kteří byli od počátku očitými svědky a služebníky slova,*

³rozhodl jsem se také já, když jsem vše znovu důkladně prošel, že ti to v pravém sledu vypíši, vznešený Theofile,

⁴abys poznal hodnověrnost toho, v čem jsi byl vyučován.

⁵Za dnů judského krále Heroda žil kněz, jménem Zachariáš, z oddílu Abiova; měl manželku z dcer Áronových a ta se jmenovala Alžběta.

⁶Oba byli spravedliví před Bohem a žili bezúhonně podle všech Hospodinových příkazů a ustanovení.

⁷Neměli však děti, neboť Alžběta byla neplodná a oba již byli pokročilého věku.

⁸Když jednou přišla řada na Zachariášův oddíl a on konal před Bohem kněžskou službu,

⁹připadlo na něj losem podle kněžského řádu, aby vešel do svatyně Hospodinovy a obětoval kadidlo.

¹⁰Venku se v hodinu té oběti modlilo veliké množství lidu.

¹¹Tu se mu ukázal anděl Páně stojící po pravé straně oltáře, kde se obětovalo kadidlo.

¹²Když ho Zachariáš uviděl, zděsil se a padla na něho bázeň.

¹³Anděl mu řekl: „Neboj se, Zachariáši, neboť tvá prosba byla vyslyšena; tvá manželka Alžběta ti porodí syna a dáš mu jméno Jan.

¹⁴Budeš mít radost a veselí a mnozí se budou radovat z jeho narození.

¹⁵Bude veliký před Pánem, víno a opojný nápoj nebude pít, už od mateřského klína bude naplněn Duchem svatým.

5. Religionistika: islám, judaismus

(VY_32_INOVACE_45)

I. Přečtěte si následující výroky a rozhodněte, zda jsou pravdivé.

Judaismus a islám vyznávají stejného Boha. ANO NE

Svatá kniha islámu se jmenuje Tóra. ANO NE

Džihád je jeden z pilířů islámu. ANO NE

Islám a judaismus jsou monoteistická náboženství. ANO NE

Judaismus uznává Ježíše jako proroka. ANO NE

Základem Koránu je Pět knih Mojžíšových ANO NE

Islám i judaismus vycházejí z křesťanství. ANO NE

Mešita je místo, kde se muslimové setkávají k modlitbě. ANO NE

Talmud je výklad Tóry. ANO NE

Judaismus má více stoupenců než islám. ANO NE

Zakladatel judaismu je Mojžíš. ANO NE

Ramadán je postní měsíc židů. ANO NE

Jeruzalém je posvátným místem muslimů i židů. ANO NE

II. O správnosti svého rozhodnutí se přesvědčte pomocí internetu.

III. Dopln chybějící slova. Pomoc hledej na internetu.

Jako projev úcty k Bohu si židé přikrývají hlavu ....., což je kulatá přiléhavá čepička. Na čele a na levé paži nosí při modlitbě ....., malé krabičky z černé kůže, obsahující pergamen s pasážemi z ....., připevněné pomocí řemínek z černé kůže. Místo setkávání věřících se nazývá ..... Modlíci se člověk stojí a kývá se v rytmu, který mu usnadňuje soustředění.

Pro muslimy je modlitba jedním z ..... pilířů islámu. Muslim se modlí ..... denně, vždy směrem k ..... K modlitbě ho svolává hlas ..... z věže, tzv. .... Modlitbě předchází umývání sloužící k očištění těla. Muslimové se modlí sami v soukromí, nebo hromadně. Společným místem modlení je ..... Modlitba vždy začíná slovy ..... akbar, tedy ..... je veliký.

IV. Co zachycují obrázky?

[15]

[16]

5. Religionistika: judaismus, islám (odpovědi)

I. Přečtěte si následující výroky a rozhodněte, zda jsou pravdivé.

Judaismus a islám vyznávají stejného Boha. **ANO**

Svatá kniha islámu se jmenuje Tóra. **NE**

Džihád je jeden z pilířů islámu. **NE**

Islám a judaismus jsou monoteistická náboženství. **ANO**

Judaismus uznává Ježíše jako proroka. **NE**

Základem Koránu je Pět knih Mojžíšových **NE**

Islám i judaismus vycházejí z křesťanství. **NE**

Mešita je místo, kde se muslimové setkávají k modlitbě. **ANO**

Talmud je výklad Tóry. **ANO**

Judaismus má více stoupenců než islám. **NE**

Zakladatel judaismu je Mojžíš. **NE**

Ramadán je postní měsíc židů. **NE**

Jeruzalém je posvátným místem muslimů i židů. **ANO**

III. Dopln chybějící slova.

Jako projev úcty k Bohu si židé přikrývají hlavu JARMULKOU (KIPPOU), což je kulatá přiléhavá čepička. Na čele a na levé paži nosí při modlitbě TEFILÍN, malé krabičky z černé kůže, obsahující pergamen s pasážemi z TÓRY, připevněné pomocí řemínků z černé kůže. Místo setkávání věřících se nazývá SYNAGOGA. Modlíci se člověk stojí a kývá se v rytmu, který mu usnadňuje soustředění.

Pro muslimy je modlitba jedním z PĚTI pilířů islámu. Muslim se modlí PĚTKRÁT denně, vždy směrem k MEKCE. K modlitbě ho svolává hlas MUEZZINA z věže, tzv. MINARETU. Modlitbě předchází umývání sloužící k očistě těla. Muslimové se modlí sami v soukromí, nebo hromadně. Společným místem modlení je MEŠITA. Modlitba vždy začíná slovy ALLÁH akbar, tedy ALLÁH je veliký.

IV. Na prvním obrázku je chlapec, který si přivazuje posvátné řemínky k modlitbě. Tyto řemínky, zvané tefilin, mají krabičku, ve které je útržek s textem z Tóry.

Na druhém obrázku je mešita. Posvátné místo muslimů, slouží k setkávání se u modlitby. Na zemi je koberec. Před mešitou je nutné se zout. Modlitba probíhá ve stoje, v kleku a v sedu.

6. Religionistika: hinduismus

(VY_32_INOVACE_46)

I. Doplň:

1. Posvátnou řekou hinduismu je

.....

2. Posvátným zvířetem hinduismus je

.....

3. Hinduismus vzniká (kdy a kde)

.....

4. Hinduismus vyznává více bohů, jedná se tedy o

.....

5. Jedním ze symbolů hinduismu je svastika, co znamená?

.....

6. V Indii existoval kastovní systém, který byl sice zrušen, ale dodnes se dodržuje. Uveď příslušné kasty:

.....

.....

.....

.....

7. Tři hlavní bohové hinduismu jsou

.....

8. Posvátné texty hinduismu se jmenují

.....

[17]

[18]

II. Přečti si následující ukázkou.

O Rámnavámi

Rámájána a sláva Rámájány jsou jako příjemné měsíční světlo. Měsíční světlo totiž dává příjemný pocit chladu a radosti. Ne takový chlad jako v zimě, ale příjemný pocit. Všichni vnitřně hoříme ve 3 tapasech. Adhi bódhik, adhi dévik a adhi átmik – to jsou tři tapas. A Boží jméno, sláva Boha, může ztláčit ten oheň v nás. Sláva Rámájány je obzvlášť příjemná pro bhakty, pro ty, kteří milují Boha. Jako je měsíční světlo velmi příjemné pro noční hmyz.

Velcí mudrci nekonečně opěvují slávu Boha v různých formách. Proto byste ve svém srdci neměli mít pochybnosti. S oddaností a láskou byste měli poslouchat o slávě Boha. Bez dvojnosti. Neměli byste dělat rozdíly mezi Božími inkarnacemi. Kdo je moudrý a kdo miluje Boha, není v dualitě a nemá pochybnosti.

V měsíci březnu, pro tento měsíc máme i jiný název – čaitra, a přichází 15 dní po Šivarátri, devátý den po novu, ve městě Ajódhja byla poprvé vydána Rámájána. Je to výročí inkarnace Pána Rámy. A védy říkají, že v ten den všechny svaté síly přicházejí do Ajódhji.

Všichni přišli do Ajódhji na oslavu Boha Rámy. Asurové, nágové, pakšové, lidé, světci, bohové, oddaní, všichni tam přicházeli oslavovat den inkarnace Boha Rámy. A tomu se říká Rámnavámi. Všichni velcí světci, kdekoli se nacházejí, v tento den slaví a opěvují slávu Boha Rámy.

Všichni mudrci se v ten den postí a jdou se koupat do svaté řeky Sarjú. A v srdcích si připomínají modrého Boha Rámu. Meditují a opakují jeho jméno a představují si modrého Boha Rámu v srdci.

Ve védách a puránách se říká, že když získáte daršan řeky Sarjú, když se dotknete této řeky a když se v této řece vykoupete, pak se odstraní všechny vaše hříchy. A jakmile získáte daršan svatého muže, jakmile se dotknete jeho svatých nohou, pak všechny hříchy zmizí. Protože tato řeka, je velmi čistá, jako světec. A když se v ní vykoupete, to znamená, když dostanete její daršan, Tulsídásdží říká: "Dokonce ani Sarasvatí není schopna popsat, jaký užitek je z toho, jaká je to sláva." Sarasvatí je bohyně moudrosti. Cokoli víte, v jakékoli oblasti života, v jakékoli profesi, všechny vědomosti, které máte, to je požehnání Sarasvatí. Sarasvatí znamená intelekt. Sarasvatí je dárkyně, je to zdroj poznání. Ale bhakta říká: "Když máte daršan, tak jste tak požehnaní, tak bohatí, že ani Sarasvatí to nemůže popsat." Jenom bhakta to ví, druzí ne. Daršan, satsang a boží slávu, Mistra a žáka, může chápat jenom ten, kdo má v srdci světlo.

(z přednášky svámího Mahéšvaránandy)

III. Uveďte typické znaky hinduismu, které najdeme v ukázce.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

IV. Diskutujte o tom, proč zůstává hinduismus hlavním náboženstvím Indie a proč se téměř nerozšiřuje dále po světě.

6. Religionistika: hinduismus (odpovědi)

I. Doplň:

1. Posvátnou řekou hinduismu je

GANGA

2. Posvátným zvířetem hinduismus je

KRÁVA

3. Hinduismus vzniká (kdy a kde)

1500 PŘ. N. L. INDIE

4. Hinduismus vyznává více bohů,
jedná se tedy o

POLYTEISMUS

5. Jedním ze symbolů hinduismu je svastika, co znamená?

ŠTĚSTÍ, SYMBOL RADOSTI

6. V Indii existoval kastovní systém, který byl sice zrušen, ale dodnes se dodržuje. Uveď
příslušné kasty:

BRAHMNÁNI

KŠÁTRIOVÉ

VAISOVÉ

ŠÚDROVÉ

7. Tři hlavní bohové hinduismu jsou

BRAHMA, VIŠNU, ŠIVA

8. Posvátné texty hinduismu se jmenují

VÉDY

[17]

[18]

II. reinkarnace; polyteismus; púry; meditace; posvátnost řeky;

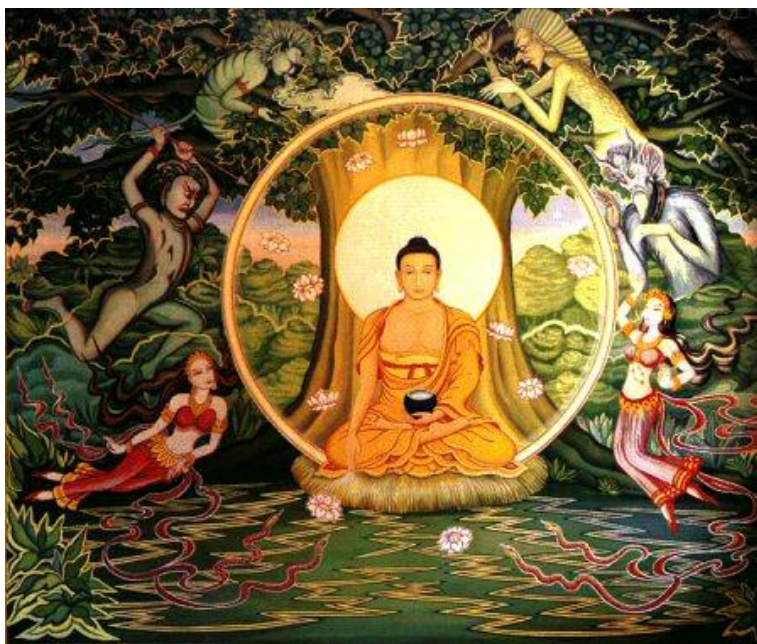
7. Religionistika: buddhismus

(VY_32_INOVACE_47)

I. Přečtěte si ukázkou a zodpovězte následující otázky.

„Dokud jsem, mnichové, nezískal patřičně jasný vhled a poznání čtyř ušlechtilých pravd ve všech těchto třech okruzích a dvanácti dílech, neprohlašoval jsem, že jsem ve světě s jeho bohy, s Márou a Brahmou, ani mezi tvorstvem se šramany a bráhmany, bohy a lidmi, dosáhl nejvyššího, úplného probuzení.

Avšak od té doby, mnichové, co jsem získal patřičně

[19]

jasný vhled a poznání čtyř ušlechtilých pravd ve všech těchto třech okruzích a dvanácti dílech, prohlašuji, že jsem ve světě s jeho bohy, s Márou a Brahmou, mezi tvorstvem se šramany a bráhmany, bohy a lidmi, dosáhl nejvyššího, úplného probuzení.

Vznikl ve mně vhled a poznání: nezvratné je osvobození mé mysli, toto je mé poslední zrození, nebude dalšího přerodování.“

Tak promluvil Vznešený a patero nadšených mnichů nalezlo v jeho slovech zalíbení.

zdroj: *Rozprava o roztočení kola zákona*, in Duchovní prameny života.

Praha, Vyšehrad 1997.

OTÁZKY K TEXTU:

1. Buddhismus je označován jako náboženství bez boha. V ukázce jsou však zmíněni dva bohové. Uveď jejich jména a pokus se vysvětlit, jaké je jejich postavení v buddhismu.

.....

.....

.....

.....

2. V textu je popisován stav, který je v buddhismu označován jako nirvána. Najděte vhodný český ekvivalent k tomuto slovu. Čerpejte z ukázky nebo internetu.

.....

3. Kde v textu se mluví o reinkarnaci?

4. Kdo je v textu jmenován Vznešeným?

.....

II. Vyhledejte na internetu pojem BHAVAČAKRA. Co znamená?

.....

III. Najděte na internetu obrázek bhavačakry a zkopírujte jej (překreslete) do pracovního listu.

IV. Popište bhavačakru.

7. Religionistika: buddhismus (odpovědi)

1. *Buddhismus je označován jako náboženství bez boha. V ukázce jsou však zmíněni dva bohové. Uveďte jejich jména a pokus se vysvětlit, jaké je jejich postavení v buddhismu.*

MÁRA A BRAHMA

Cílem buddhismu není uznávat nějaké božstvo, ovšem jeho existenci nepopírají. Bohy lze převýšit, pokořit (tak, jak se to podařilo Sidhartovi Gautamovi, nirvánou, vyvanutím z koloběhu života, prozřením).

2. *V textu je popisován stav, který je v buddhismu označován jako nirvána. Najděte vhodný český ekvivalent k tomuto slovu. Čerpejte z ukázky.*

PROBUZENÍ

3. *Kde v textu se mluví o reinkarnaci?*

„...toto je mé poslední zrození, nebude dalšího přerodování.“

4. *Kdo je v textu jmenován Vznešeným?*

SIDHARTA GAUTAMA - BUDDHA

II. kolo života

IV. *Bhavačakra je takřka vždy kruhového zobrazení, v jehož středu se povětšinou nachází tři zvířata: kohout, had a prase. Mají představovat žádostivost, zášť a klam, tedy jevy, které pohánějí kolo samsáry. Kolem tohoto středového zobrazení umístěného v malém kruhu se nachází další kruh, v němž jsou umístěna vyobrazení šesti světů, do kterých se může bytost zrodit. Třetí, vnější kruh uzavírá celou bhavačakru. Je rozdělen na dvanáct částí, přičemž v každé je jedno vyobrazení představující jeden článek řetězce podmíněného vzniku. Celé kolo života drží ve svých pařátech posmrtný soudce a pán pekel Jama, který symbolizuje smrt.*

zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bhava%C4%8Dakra>

III.

[20]

8. Religionistika: šintoizmus

(VY 32 INOVACE 48)

I. Najděte na internetu základní informace o šintoismu (kdy a kde vzniká, co znamená slovo šintó, božstvo apod.). Informace zapište:

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

II. Přečtěte si následující ukázkou a odpovězte na otázky za textem.

O STVOŘENÍ ZEMĚ A O SPOJENÍ IZANAGIHO S IZANAMI

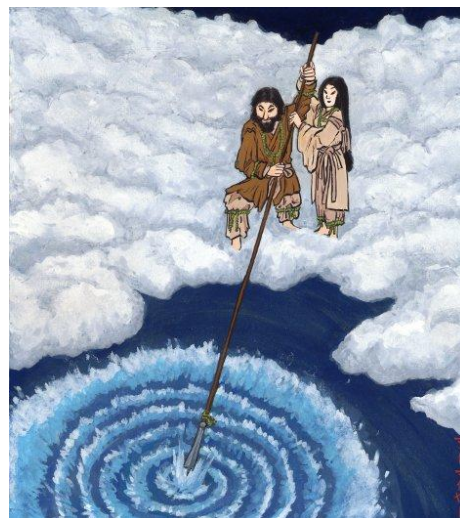
*Jednou stáli Izanami a Izanagi
na vznášejícím se nebeském mostě
a radili se mezi sebou, až si řekli:
Co kdyby tak byla pod námi země?
I spustili dolů
drahokamy ozdobený nebeský oštěp.
Jak jim nejistě pohybovali sem a tam, našli oceán.
Když oštěp vytáhli,
pěna, která skanula z jeho hrotu, se srazila, ztuhla
a stal se z ní ostrov.
Dali mu jméno Onogoro – Ostrov spontánního ztuhnutí.*

*Božská dvojice v zápětí na ostrov sestoupila
a usadila se tam.*

[21]

*Tehdy již oba toužili po tom stát se manželi
a zplodili další kraje.
Potom učinili z ostrova Onogoro ústřední pilíř země.
Bůh se vydal nalevo a bohyně šla napravo.
Každý z nich sám obešel ústřední pilíř země.
Když se opět setkali, bohyně vykřikla první:
„Ó, jak jsi krásný!
Jaké štěstí potkat takového pěkného mladíka!“
Bůh však byl nespokojen:
„Jak to, že jsi promluvila první?
Jsi přece žena!
To není dobré znamení.
První jsem měl promluvit já,
protože jsem muž!
Pojďme kolem dokola ještě jednou!“
I šli.*

[22]

Zdroj: Kol. autorů. Prameny života – obraz člověka a světa ve starých kulturách.
Praha, Vyšehrad 1982.

OTÁZKY K TEXTU:

1. Přináší ukázka nějaké ponaučení pro praktický život? Pokud ano, jaké?

.....

.....

.....

.....

2. Doložte, proč šintoisté považují Japonské ostrovy za posvátné.

.....

.....

.....

.....

3. Napište vysvětlení pojmů kami, ema, miko, omamori.

.....

.....

.....

.....

8. Religionistika: šintoismus (odpovědi)

I. Šintó, *jediné náboženství, které vzniklo na japonské půdě, představuje rozsáhlý komplex náboženských představ, praktik a institucí, které se vynořily na počátku japonských dějin. Nepatří k tzv. velkým náboženstvím světa, jako křesťanství, islám nebo buddhismus, nemá žádná posvátná písma, ani žádný přesně vymezený systém příkazů a morálních pravidel, která by věřící měli dodržovat. Je to poměrně volná směs uctívání nejrozličnějších přírodních božstev a víry v mytologické prapředky japonského národa. Je v obou svých formách - v podobě lidového kultu, zakořeněného v určité lokalitě, i v podobě organizovaného nadlokálního náboženství - výrazem mnohých rysů národního charakteru Japonců. Zatímco jeho oficiální podoba vznikala a trvala v souvislosti se specifickými politickými představami, byl lidový kult spíše než náboženstvím výrazem nejvnitřnějšího citění japonského člověka. Obě tyto formy se nazývají slovem šintó- cesta bohů.*

zdroj: <http://www.japonsko.info/sintoismus.php>

II.

1. Určitě. Většina šintoistických mýtu v sobě ponaučení má. Z ukázky vyplývá, že žena je podřízena muži, neměla by ho tedy oslovit první, musí čekat, až ji osloví muž.

2. Japonci považují své ostrovy za posvátné, byly přece stvořeny Bohy. Jsou prvním územím, které vytvořili (viz ukázku). A dokonce se na nich sami usídlili.

3. kami – božstvo; ema – obrázky mající magický význam, přivazují se na stojany u chrámu; miko – chrámová dívka, kněžka; omamori – amulet s ochrannou funkcí

9. Religionistika: konfucionismus, taoismus

(VY_32_INOVACE_49)

I. Vyhledejte na internetu základní životopisná data o Konfuciovi a zapište si je.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

II. Přečtěte si ukázkou a vypracujte úkol za textem.

KONFUCIUS: Rozpravy

Kniha první

1. Právil Mistr: Učit se a včas si opakovat, čemu jsme se naučili, zdaž to není koneckonců potěšení? Přicházejí-li k nám přátelé z daleka, zdaž to není koneckonců radostné? Nejsme-li roztrpčeni, třebaže druzí neuznávají našich zásluh, zdaž to není koneckonců vše, čehož je možno od urozeného muže očekávat?

2. Právil Mistr Jou: Ti, kdož se v soukromém životě dobře chovají k rodičům a k starším bratrům, zřídka projevují ve veřejném životě sklon odporovat vrchnostem. A nikdy se ještě nestalo, že by takoví muži podnítili revoluci. Urozený muž pracuje na kmeni. Když kmen pevně stojí, vzrůstá cesta. A zajisté kmenem Dobra je řádné chování vůči rodičům a vůči starším bratrům.

3. Právil Mistr: Hladká řeč a vtíravé chování jsou zřídka části Dobra.

13. Právil Mistr Jou:

*Ve svých slovech buď blízký spravedlnosti,
a budeš moci plnit své slovo.*

*Ve svém uctívání drž se Řádu,
a hanba nebude mít k tobě přístup.*

*Ožeň se s tou, která nezhadila svého rodu,
a můžeš ji klidně představit svým předkům.*

Zdroj: Konfucius. Rozpravy. Mladá fronta, Praha, 1995.

ÚKOL K TEXTU:

Na základě textu vypište, jaké hodnoty jsou pro konfucianismus důležité.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[23]

III. Vyhledejte na internetu, co znamená pojem TAO.

.....

IV. Najděte na internetu symbol taoismu a jeho vysvětlení. Symbol zkopírujte (překreslete). Připojte stručné vysvětlení významu.

V. Taoismus a Konfucionismus nejsou náboženství. Spíš se jedná o filosofické směry.

Diskutujte o uvedeném výroku, uveďte argumenty, které ho podporují a argumenty, které ho vyvracejí.

9. Religionistika: konfucionismus, taoismus (odpovědi)

I. Konfucius, zakladatel první filozofické školy v Číně a patrně nejvlivnější ze všech filozofů, kteří kdy žili (učení jeho školy ovlivňuje zcela zásadním způsobem až do 20. století život v Číně, Japonsku a Koreji), přichází na svět někdy v roce 551 př. n. l. ve státě Lu v dnešní čínské šantungské provincii ve staré šlechtické rodině Kchung.

Již v mládí si zařizuje Konfucius svůj dům jako školu, kde pak žáky, kteří se kolem něj vzápětí shromažďují, vyučuje dějinám, básnictví a formám slušného chování – během deseti let jeho školou projdou na tři tisíce mladých mužů.

Jak roste jeho sláva, dostává pak Konfucius stále častěji nabídky, aby zastával některý z vedoucích úřadů ve státě Lu – Konfucius ale odmítá, tvrdí, že nemůže přijmout úřad, jehož vykonávání by nemohl sloučit se svými morálními zásadami.

Teprve jako padesátiletý se Konfucius rozhodne do státní správy vstoupit – nastupuje do úřadu ministra spravedlnosti, kde pak podle tradice dosahuje mimořádných úspěchů: již při jeho samotném nástupu do úřadu se prý zločinci sami rozprchávají a lid začíná usilovat o správný, slušný život – do státu Lu přichází období rozkvětu.

Tento rozkvět se ale znelíbí vládci sousedního státu – pošle proto knížeti státu Lu darem družinu mladých zpěvaček a tanečnic a stádo koní, načež se tento odvrátí od Konfuciových zásad a oddá se radovánkám.

Podle tradice pak zklamaný Konfucius odstupuje ze svého úřadu a opouští rodnou zemi, aby příštích třináct let putoval po Číně.

Po těchto třinácti letech je pak s úctou povolán zpět do státu Lu, kde poslední léta života věnuje shromažďování a vydávání písemných památek, sepisuje též kroniku své vlasti – veřejný úřad ale již nikdy nepřijme.

Základním rysem Konfuciovy filozofie je příklon k člověku a k praktickému životu (ostatně tento rys je charakteristický pro veškerou čínskou filozofii) – proto nenalézáme u Konfucia žádný ucelený a propracovaný systém logiky, etiky či metafyziky: na prvním místě u Konfucia jako myslitele stojí vždy blaho lidu – jeho nauka je v podstatě souborem zásad chování a mravních zásad člověka, přičemž jedinec není u Konfucia izolovaným individuem, nýbrž je vždy nahlížen jako součást společnosti.

Konfuciovo dílo je shrnuto do tzv. devíti klasických knih (jsou to knihy ťing, tj. knihy kanonické) – autorem prvních čtyř je sám Konfucius, pátá je jeho dílem zčásti, zbylé čtyři jsou pak dílem jeho žáků a následníků.

zdroj: <http://zivotopisyonline.cz/konfucius-zakladatel-prvni-filosoficke-skoly-ciny/>

II. Hodnoty: rodina, úcta ke starším, k předkům; vzdělání; dodržování řádu a svého postavení v něm; podřízení se vrchnosti; být čestný, spravedlivý; odsuzuje revoluce, nespravedlivost, pochlebování;

III. cesta

IV. Síla jin a síla jan jsou dvě spojené části jednoho celku. Z etymologického hlediska znamenají znaky jin a jang temnotu a světlo.

Koncept jin - jang má původ v dávné čínské filosofii a popisuje dvě navzájem opačné a doplňující se síly, které se nacházejí v každé živé i neživé části vesmíru.

Jin (ženskost, tma, pasivní síla) a Jang (mužská, světlá, tvořivá síla) jsou popisem doplňujících se opaků a nejsou absolutní – proto jakákoliv dichotomie jin a jang bude z jiné perspektivy vypadat opačně. Proto se výše uvedené pojmy k Jin a Jang neberou doslovně. Všechny síly v přírodě mají oba dva stavy a tyto stavy jsou v neustálém pohybu. Na západě se často Jin a Jang zobrazuje nepřesně jako „zlo“ a „dobro“. Nesprávná je i interpretace symbolu ve smyslu barev – tchaj-ťi tchu nesymbolizuje černou a bílou (nebo červenou) barvu jako opak (černá není neexistence bílé), ale symbolizuje v analogii tmu a světlo (tma je neexistence světla a naopak).

[24]

zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jin_a_jang

III. Zařaď pojmy do správné skupiny.

Brahman, aramejšťina, bůh Mára, Hadždž, náboženství, synagoga, ateismus, muezzin, Pesach, ichtys, Višnu, šoa, Jošua, Jadžurvéda, Bible, Sidharta Gautama, Talmud, Al Fátiha, Ganga, Bhavačakra, džihád, vidja, posvátno, súra, rabín, animismus, nirvána, čtyři vznešené pravdy, evangelium, teologie

RELIGIONISTIKA

HINDUISMUS

BUDDHISMUS

JUDAISMUS

KŘESŤANSTVÍ

ISLÁM

IV. Všechny pojmy vysvětlete.

10. Religionistika: opakování – pojmy (odpovědi)

I. Přečtete si následující definici religionistiky.

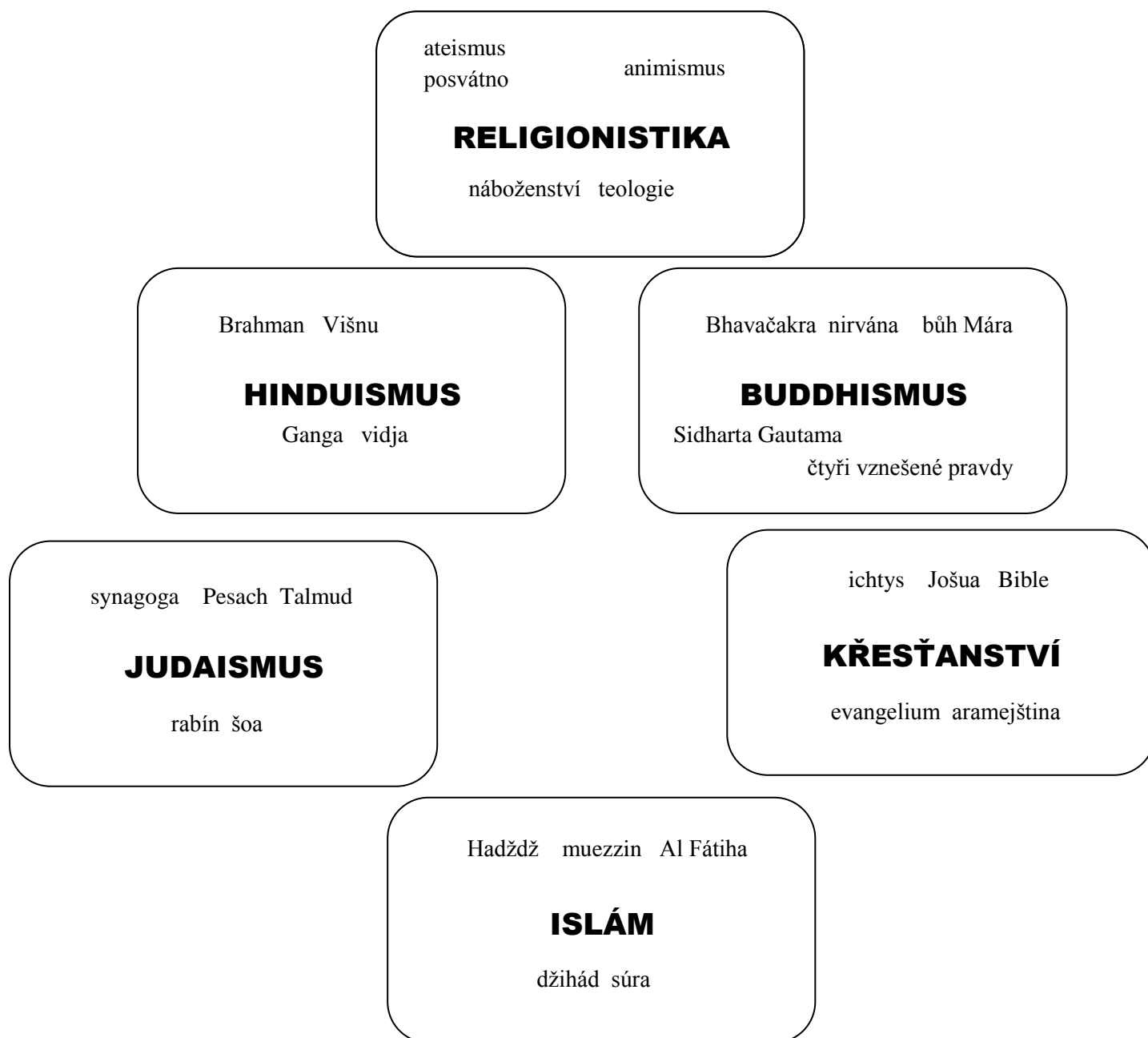
Vědecký výzkum náboženství (religionistika) je poměrně mladého původu. Nehledě k jejím předchůdcům v 18. a 19. stol., může být náboženská věda v užším smyslu považována za vymoženost teprve našeho stol. Od teologie se odlišuje především tím, že dogmata chápe nikoliv jako "nezlomné pravdy", ale jako projevy, druhy a formy vyjádření vedle nesčetných jiných, a tím uvolňuje pohled pro nezaujatý soupis všech náboženských skutečností. Náboženská věda je tak kulturně vědeckou disciplínou. Shromažďuje fakta, uvádí je do širších souvislostí a vyhodnocuje je. Jejím dvěma nejdůležitějšími druhy jsou náboženská historie a náboženská fenomenologie. Zatímco náboženská historie znázorňuje vývoj náboženství na pozadí historického vývoje, pořádá fenomenologie náboženské jevy na základě obsahových a formálních společných rysů ve všech dobách, oblastech a národech. Náboženská věda zkoumá náboženské jevy také podle geografických, sociologických a psychologických hledisek.

zdroj: <http://www.iencyklopedie.cz/religionistika/>

II. Na základě ukázky uveďte argumenty, které podporují tvrzení, že religionistika je věda.

- *dogmata chápe nikoliv jako "nezlomné pravdy", ale jako projevy, druhy a formy vyjádření*
- *shromažďuje fakta, uvádí je do širších souvislostí a vyhodnocuje je*
- *zkoumá náboženské jevy také podle geografických, sociologických a psychologických hledisek*

III.

IV. Brahman – nejvyšší z kast;

aramejština – jazyk, kterým údajně hovořil Ježíš Nazaretský; část NZ i SZ je původně psána tímto jazykem;

bůh Mára – ten, který drží ve spárech kolo života, údajně poslední, který prozře;

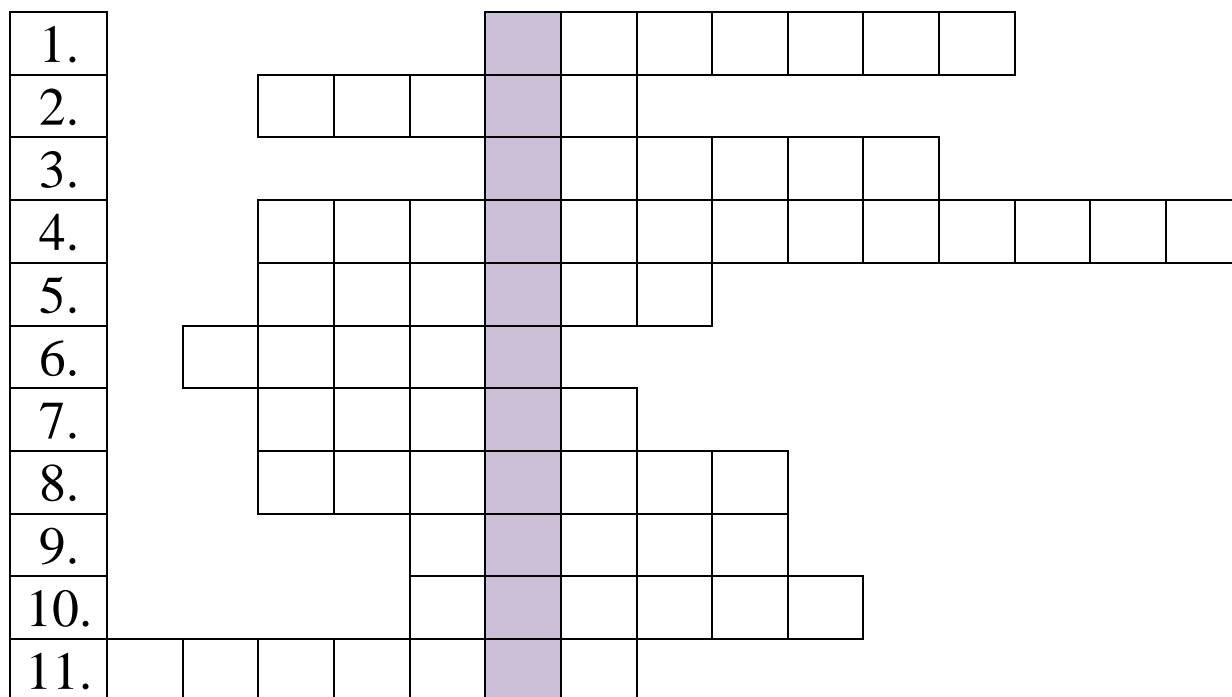
Hadždž – označení pouti do Mekky, jeden z pěti pilířů islámu;

náboženství – složitá definice, projev vztahu k něčemu transcendentálnímu;
synagoga – chrám, posvátné místo judaismu, slouží k modlitbě i studiu;
ateismus – popírání existence boha;
muezzin – ten, který svolává z minaretu muslimy k modlitbě;
Pesach – svátek judaismu,
ichtys – řecky ryba, symbol křesťanství;
Višnu – hinduistický bůh;
šoa – hebrejsky holocaust;
Jošua – hebrejská verze jména Ježíš;
Jadžurvéda – jedna z véd, posvátného textu hinduistů;
Bible – posvátná kniha křesťanství, skládá se ze Starého a Nového zákona;
Sidharta Gautama – zakladatel buddhismu, dnes považován za svatého, Buddha;
Talmud – výklad Tóry, posvátné knihy judaismu;
Al Fátíha – otevíratelka, první súra Koránu;
Ganga – posvátná řeka Hinduismu;
Bhavačakra – kolo života;
džihád – usilování, snaha o to, být lepším muslimem; nesprávně označováno jako svatá válka;
vidja – poznání, hinduismus, opakem je avidja;
posvátno – základní aspekt náboženství, to, co je uctíváno;
súra – „kapitola“ Koránu;
rabín – kněz v judaismu;
animismus – víra v duchovní bytosti; existuje možnost se s nimi stýkat; základ náboženství;
nirvána – vyvanutí; místo, kam lze v buddhismu vyvanout z koloběhu znovuzrození se;
čtyři vznešené pravdy – základ buddhismu;
evangelium – šťastná zvěst; v NZ;
teologie – nauka o bohu; vědecký rozbor pramenů víry;

11. Religionistika: opakování (křížovka)

(VY_32_INOVACE_51)

I. Vyluštěte křížovku.

1. vyvanutí v buddhismu
2. posvátná kniha islámu
3. Sidharta Gautama
4. náboženství založené Zarathustrou
5. začátek islámského letopočtu
6. bůh židů
7. bůh hinduistů
8. jméno Ježíše přidané po jeho smrti
9. počet vznešených pravd v buddhismu
10. opak poznání v hinduismu
11. Muhamadův zprostředkovatel slova božího (z arabštiny)

II. Na internetu vyhledejte definici pojmu, který vyšel v tajence. Dvě definice zkopírujte (přepište). Diskutujte o jejich kladech a záporech.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

III. Vytvoř svou vlastní křížovku s religionistikou tematikou.

zdroj:

http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD#P.C5.99.C3.ADklady_d_eřnic_n.C3.A1bo.C5.BEnstv.C3.AD

12. Zdroje textů, obrázků

ZDROJE TEXTŮ

Pöppelmann Ch. Omyly lidstva. Ottovo nakladatelství, Praha. 2008.

Konfucius. Rozpravy. Mladá fronta, Praha, 1995.

Kol. autorů. Prameny života – obraz člověka a světa ve starých kulturách. Praha, Vyšehrad 1982.

Rozprava o roztočení kola zákona, in Duchovní prameny života. Praha, Vyšehrad 1997.

[online] [cit. 2012-01-13]. Dostupný z WWW: < <http://www.hinduismus.cz/texty/>>

[online] [cit. 2012-01-16]. Dostupný z WWW: < http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03--obyvatelstvo_hlasici_se_k_jednotlivym_cirkvim_a_nabozenskym_spolecnostem>

[online] [cit. 2012-01-16]. Dostupný z WWW: < http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=93379&s_lang=2&title=symbol>

[online] [cit. 2012-02-02]. Dostupný z WWW: < <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/symbol>>

[online] [cit. 2012-02-02]. Dostupný z WWW: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bhava%C4%8Dakra>>

[online] [cit. 2012-02-05]. Dostupný z WWW: < <http://www.japonsko.info/sintoismus.php>>

[online] [cit. 2012-02-05]. Dostupný z WWW: < <http://zivotopisyonline.cz/konfucius-zakladatel-prvni-filosoficke-skoly-ciny/>>

[online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Jin_a_jang>

[online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < [http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD#P.C5.99.C3.ADklady_d
efinic_n.C3.A1bo.C5.BEenstv.C3.AD](http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD#P.C5.99.C3.ADklady_definic_n.C3.A1bo.C5.BEenstv.C3.AD)>

ZDROJE OBRÁZKŮ

[1] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.google.cz/imgres?q=sv%C4%9Btov%C3%A1+n%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3>>

%AD&um=1&hl=cs&sa=N&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=4BCGFPSV58N0UM:
&imgrefurl=http://www.bonn-evangelisch.de/aktuell/archiv-2008-
94DD832A34DD440DBD87674800237C95.php&docid=NBc9ZuMQIXp-
GM&imgurl=http://www.bonn-
evangelisch.de/Bilderintern/Weltreligionen.jpg&w=1192&h=804&ei=5y05T_eoJvHP4QTLol
mhCw&zoom=1&iact=hc&vpx=186&vpy=404&dur=2156&hovh=184&hovw=273&tx=234
&ty=112&sig=107008497675999510063&page=2&tbnh=140&tbnw=208&start=18&ndsp=2
0&ved=1t:429,r:5,s:18>

[2] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.symbols.net/guide/religions/>>

[3] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.symbols.net/guide/religions/>>

[4] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.symbols.net/guide/religions/>>

[5] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.symbols.net/guide/religions/>>

[6] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.symbols.net/guide/religions/>>

[7] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.symbols.net/guide/religions/>>

[8] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.symbols.net/guide/religions/>>

[9] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: <
http://www.google.cz/imgres?q=confucianism+symbol&um=1&hl=cs&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=n9uWllpi4Mmy5M:&imgrefurl=https://uni.hi.is/brb42/%25C3%25BEjo%25C3%25B0ernistruarbrog%25C3%25B0/konfusiusismi/&docid=g1nVNSUsG1RpFM&imgurl=http://uni.hi.is/brb42/files/2011/05/confucianism_symbol.png&w=747&h=800&ei=zDU5T8PmG8ak4gSYjY2hCw&zoom=1&iact=hc&vpx=329&vpy=190&dur=1109&hovh=232&hovw=217&tx=117&ty=68&sig=107008497675999510063&page=1&tbnh=140&tbnw=131&start=0&ndsp=21&ved=1t:429,r:1,s:0>

[10] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: < <http://www.symbols.net/guide/religions/>>

[11] [online] [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: <
http://www.google.cz/imgres?q=symbol+zoroastrismus&um=1&hl=cs&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=TZTInfdryim5SM:&imgrefurl=http://de.wikipedia.org/wiki/Zoroastrismus&docid=YGjo69R6V0oKsM&imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/8/80/Faravahar.png/220px-Faravahar.png&w=220&h=138&ei=VDU5T_yRCvT34QToiZmhCw&zoom=1&iact=hc&vpx=559&vpy=367&dur=424&hovh=110&hovw=176&tx=108&ty=71&sig=107008497675999510063&page=2&tbnh=110&tbnw=176&start=17&ndsp=25&ved=1t:429,r:2,s:17>

[12] [online] [cit. 2012-02-08]. Dostupný z WWW: <
http://www.google.cz/imgres?q=desatero+bo%C5%BE%C3%ADch+p%C5%99ik%C3%A1lz%C3%A1n%C3%AD&hl=cs&sa=X&gbv=2&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=ToJE8hc9f7Vj-M:&imgrefurl=http://www.jenikov.net/view.php%3Fcislocianku%3D2008050004&docid=GSO5Xio-z3dENM&imgurl=http://www.jenikov.net/storage/200804071409_y7.jpg&w=300&h=400&ei=MR05>

T87mDeXO4QTpsqShCw&zoom=1&iact=hc&vpx=175&vpy=268&dur=187&hovh=259&hovw=194&tx=108&ty=115&sig=107008497675999510063&page=1&tbnh=144&tbnw=108&start=0&ndsp=18&ved=1t:429,r:6,s:0>

[13] [online] [cit. 2012-02-08]. Dostupný z WWW: < <http://www.pharma-art.de/assets/images/cranach-alt-adam-eva.jpg>>

[14] [online] [cit. 2012-02-08]. Dostupný z WWW: < [\[15\] \[online\] \[cit. 2012-02-08\]. Dostupný z WWW: < \[\\[16\\] \\[online\\] \\[cit. 2012-03-01\\]. Dostupný z WWW: < \\[http://www.turismo.cz/assets/country/sae/nabozenstvi_islam-nahled.jpg\\]\\(http://www.turismo.cz/assets/country/sae/nabozenstvi_islam-nahled.jpg\\)>\]\(http://www.google.cz/imgres?q=tefil%C3%ADn&hl=cs&biw=1280&bih=666&gbv=2&tbm=isch&tbnid=metOiPCc9x7R4M:&imgrefurl=http://tefillinymezuzot.blogspot.com/&docid=_WLEXdZu2N42jM&imgurl=http://4.bp.blogspot.com/_GoXYPiaviU0/SKCS_mrbWHI/AAAAAHcg/A7aN0eFbR0U/s320/tefilin.bmp&w=184&h=227&ei=vX86T_vUCMHP4QS395n9Cg&zoom=1&iact=hc&vpx=1061&vpy=309&dur=4064&hovh=181&hovw=147&tx=90&ty=139&sig=107008497675999510063&page=1&tbnh=167&tbnw=146&start=0&ndsp=20&ved=1t:429,r:12,s:0></p>
</div>
<div data-bbox=\)](http://www.google.cz/imgres?q=je%C5%BE%C3%AD%C5%A1&hl=cs&biw=1280&bih=666&gbv=2&tbm=isch&tbnid=kds4m8m3J69GWM:&imgrefurl=http://www.lumendei.cz/jezis-kristus.htm&docid=sr5M0N-hrKiMZM&imgurl=http://www.lumendei.cz/jesus-christ.jpg&w=350&h=498&ei=BSU5T7imDOek4ATfiLGhCw&zoom=1&iact=hc&vpx=169&vpy=283&dur=4681&hovh=268&hovw=188&tx=149&ty=189&sig=107008497675999510063&page=1&tbnh=131&tbnw=90&start=0&ndsp=24&ved=1t:429,r:16,s:0></p>
</div>
<div data-bbox=)

[17] [online] [cit. 2012-03-13]. Dostupný z WWW: < [\[18\] \[online\] \[cit. 2012-03-13\]. Dostupný z WWW: < \[\\[19\\] \\[online\\] \\[cit. 2012-03-14\\]. Dostupný z WWW: < \\[http://www.google.cz/imgres?q=buddha&hl=cs&sa=X&biw=1280&bih=666&tbm=isch&prmd=imvnsb&tbnid=95bx3xq2jcSQOM:&imgrefurl=http://www.utilitarianism.com/gautama-buddha.html&docid=Z0k85UW9j6GQsM&imgurl=http://www.utilitarianism.com/gautama-buddha.jpg&w=450&h=377&ei=r1A5T_mrDK_44QTW1pyhCw&zoom=1&iact=hc&vpx=83\\]\\(http://www.google.cz/imgres?q=buddha&hl=cs&sa=X&biw=1280&bih=666&tbm=isch&prmd=imvnsb&tbnid=95bx3xq2jcSQOM:&imgrefurl=http://www.utilitarianism.com/gautama-buddha.html&docid=Z0k85UW9j6GQsM&imgurl=http://www.utilitarianism.com/gautama-buddha.jpg&w=450&h=377&ei=r1A5T_mrDK_44QTW1pyhCw&zoom=1&iact=hc&vpx=83\\)\]\(http://www.google.cz/imgres?q=hinduismus&um=1&hl=cs&sa=N&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=od4IC634pBehOM:&imgrefurl=http://www.volny.cz/j.volesky/indie/indie.html&docid=JZPrTYcbJidu4M&imgurl=http://www.volny.cz/j.volesky/indie/037.jpg&w=500&h=332&ei=g4U6T9OsIse g4gSoqvGPCw&zoom=1&iact=hc&vpx=961&vpy=116&dur=371&hovh=183&hovw=276&tx=182&ty=154&sig=107008497675999510063&page=4&tbnh=157&tbnw=224&start=76&ndsp=27&ved=1t:429,r:6,s:76></p>
</div>
<div data-bbox=\)](http://www.google.cz/imgres?q=hinduismus&um=1&hl=cs&sa=N&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=AxqaMCRoCR21XM:&imgrefurl=http://indie.travelon.cz/obyvatelstvo/&docid=X3-aoOBloa2FFM&imgurl=http://indie.travelon.cz/data/images/image/man.jpg&w=225&h=300&ei=gYA6T8eCEOyP4gSwmfHRCg&zoom=1&iact=hc&vpx=1057&vpy=237&dur=234&hovh=240&hovw=180&tx=122&ty=134&sig=107008497675999510063&page=7&tbnh=147&tbnw=109&start=155&ndsp=27&ved=1t:429,r:13,s:155></p>
</div>
<div data-bbox=)

8&vpy=177&dur=1134&hovh=205&hovw=245&tx=138&ty=127&sig=107008497675999510063&page=1&tbnh=133&tbnw=164&start=0&ndsp=22&ved=1t:429,r:5,s:0>

[20] [online] [cit. 2012-03-16]. Dostupný z WWW: <
http://www.google.cz/imgres?hl=cs&sa=X&tbo=d&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=15axetU1QaSzfM:&imgrefurl=http://forum.jitrnizeme.cz/viewtopic.php%3Ff%3D37%26t%3D309&docid=PurlBJQ4cVo_jM&imgurl=http://www.thubtenchodron.org/GradualPathToEnlightenment/images/WheelOfLife.jpg&w=1413&h=1853&ei=i9vtUJfdN4yLswbk34GICg&zoom=1&iact=hc&vpx=135&vpy=102&dur=198&hovh=257&hovw=196&tx=93&ty=82&sig=112787733720239148736&page=1&tbnh=156&tbnw=122&start=0&ndsp=34&ved=1t:429,r:1,s:0,i:91>

[21] [online] [cit. 2012-03-16]. Dostupný z WWW: <
http://www.google.cz/imgres?q=IZANAGIHO+S+IZANAMI&hl=cs&gbv=2&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=5QNndDEZYEnSJM:&imgrefurl=http://kameko-chan.blog.cz/1001&docid=DHZwCdmXEzW33M&imgurl=http://lenguacisneros.files.wordpress.com/2009/10/izanagi_and_izanami_r.jpg&w=488&h=300&ei=zki5T92cIrTP4QTogJGhCw&zoom=1&iact=hc&vpx=260&vpy=191&dur=6715&hovh=176&hovw=286&tx=174&ty=72&sig=107008497675999510063&page=1&tbnh=99&tbnw=161&start=0&ndsp=22&ved=1t:429,r:1,s:0>

[22] [online] [cit. 2012-03-16]. Dostupný z WWW: <
http://www.google.cz/imgres?q=IZANAGI+A+IZANAMI&hl=cs&sa=X&gbv=2&biw=1280&bih=666&tbm=isch&tbnid=MENUjfX_pgI2MM:&imgrefurl=http://www.matthewmeyer.net/blog/2010/01/18/oh-my-kami-izanagi-and-izanami&docid=ebU4FAeD7JartM&imgurl=http://www.matthewmeyer.net/wordpress/wp-content/uploads/2010/01/izanagiizanami.jpg&w=470&h=527&ei=g0Q5T8-cBunj4QSVyMmhCw&zoom=1&iact=hc&vpx=370&vpy=286&dur=3447&hovh=238&hovw=212&tx=90&ty=142&sig=107008497675999510063&page=1&tbnh=140&tbnw=125&start=0&ndsp=20&ved=1t:429,r:8,s:0>

[23] [online] [cit. 2012-03-18]. Dostupný z WWW: <
http://www.google.cz/imgres?q=konfucius&hl=cs&biw=1280&bih=666&gbv=2&tbm=isch&tbnid=nTLgj17EhLKmyM:&imgrefurl=http://etc.usf.edu/clipart/7500/7548/konfucius_7548.htm&docid=Hs6dzZsjR3FeUM&imgurl=http://etc.usf.edu/clipart/7500/7548/konfucius_7548_lg.gif&w=518&h=700&ei=3Tw5T5qnI63V4QSkw7WhCw&zoom=1&iact=hc&vpx=972&vpy=290&dur=3902&hovh=261&hovw=193&tx=126&ty=167&sig=107008497675999510063&page=1&tbnh=150&tbnw=106&start=0&ndsp=23&ved=1t:429,r:21,s:0>

[24] [online] [cit. 2012-03-18]. Dostupný z WWW: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Jin_a_jang>